

MINISZTERELNÖKSÉG
EGYHÁZI ÉS NEMZETISÉGI KAPCSOLATOKÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR

Tárgy: az egyházi törvény módosításával
összefüggő IV/1676/2019 és IV/1677/2019
hivatkozási számú AB indítványokra
adandó tájékoztatás
Iktatószám: EKKFO 202/ 4 /2019

Dr. Sulyok Tamás, az Alkotmánybíróság elnöke és
Dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára részére

Alkotmánybíróság

Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tisztelt Elnök Úr!
Tisztelt Főtítkár Úr!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/1676-2/2019.</u>	
Érkezett: <u>2019 NOV 29.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kezezőiroda:
Melléklet: <u>db</u>	

A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényt érintő IV/1676/2019 valamint IV/1677/2019 hivatkozási számú Alkotmánybírósági indítványokra az alábbi tájékoztatást adom.

I. Elvi alapvetések

Mielőtt az AB beadványokban foglaltakra részletesen kitérnénk, a módosított, a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló sarkalatos 2011. évi CCVI. törvénnyel (Ehtv.) kapcsolatban a következőket kívánjuk előrebecsíteni:

Az alkotmányos és jogi háttér

A gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jogot Magyarország Alaptörvénye teljes körűen tartalmazza. Ennek részleteiről az Ehtv. rendelkezik. A **Velencei Bizottság** az Ehtv. 2012. január 1-jén hatályba lépett változatával kapcsolatban – annak egyes részleteire vonatkozó kritikái ellenére – úgy fogalmazott, hogy az a „**vallásszabadság nagylelkű és**

liberális kerete”. Emellett a Velencei Bizottság azt is megjegyezte, hogy mivel a vallási csoportoknak a (jogi személyként történő) bejegyzése nem függ a vizsgált követelménytől, célja csupán az Ehtv. által nyújtott többletvédelemben való részesedés, erre tekintettel 10 millió lakoshoz viszonyítva a minimum 1000 aláíró száma nem túlzott, álláspontja szerint az Egyezmény 9. cikkét nem sérti.

A 2013. március 1-jén közzétett alkotmánybírósági határozatról kiadott AB közlemény (AB Közlemény) a következő megállapításokat emelte ki: az államnak a vallási csoportok önálló működését lehetővé tevő **sajátos egyházi jogállás megszerzését a vallásszabadsághoz való joghoz igazodó, tárgyilagos és ésszerű feltételek alapján, tisztességes eljárásban, jogorvoslati lehetőség mellett kell biztosítania**. A testület ugyanakkor rámutatott arra: **nem alkotmányos elvárás, hogy minden egyház azonos jogosultságokkal rendelkezzen, és az sem, hogy minden egyházzal ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam**. A vallásszabadsághoz való joggal összefüggő jogok érvényesítésében meglévő gyakorlati különbségek alkotmányos határok között maradnak mindaddig, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, illetve amíg nem diszkriminatív gyakorlat eredményei.

Az Alkotmánybíróság nem vitatja az Országgyűlés jogát arra, hogy – ha a korábbi törvényben szabályozott eljárás nem bizonyult elég hatékonynak a nem vallási tevékenységet végző szervezetek kiszűrésére, illetve a törvénytől eltérően működő szervezetek elleni fellépésre, akkor – tovább részletezze az egyházként történő elismerés tartalmi feltételeit, további garanciákat építsen be az elismerési eljárásba, illetve hatékonyabb jogi eszközöket biztosítson a törvénytől eltérésekkel szemben. **Egy szervezet egyházi jogállása nem minősül az Alaptörvény által védett „szerzett jognak”** abban az értelemben, hogy azt – ha utólag igazolást nyer, hogy nem álltak fenn az igénybevételének feltételei – ne lehetne felülvizsgálni és adott esetben visszavonni. Az egyházi jogállás felülvizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatban is alkotmányos követelmény azonban a tisztességes eljárás és a jogorvoslati lehetőség biztosítása.

Az Alkotmánybíróság a **36/2017. (XII. 29.) AB határozatban** [59] megállapította, hogy mivel az Alaptörvény az együttműködést feltételekhez köti, **a bevett egyházzá válás nem tekinthető a vallási közösség alapvető alanyi jogának**.

Az amerikai Külügyminisztérium (**State Department**) 2014. július 28-án nyilvánosságra hozott **2013. évi jelentése** a vallásszabadságról megállapította, hogy Magyarországon **az Alaptörvény és egyéb jogszabályok általánosságban védelmezik a vallásszabadságot**, és az egyházi törvény **2013. évi módosítása értelmében csökkentek a vallási közösségek közötti különbségek**. Az ugyancsak az amerikai Külügyminisztérium által kiadott 2017. évi jelentés elismeri, hogy a „nem regisztrált vallási közösségek” is védelemben részesülnek, és szabadon gyakorolhatják vallási szokásaikat, bár nem részesülnek a „regisztrált” – értelemszerűen bevett - egyházakat megillető „privilegiumokban”. A 2018-as jelentés megállapítja, hogy az Alaptörvény (Alkotmány) rendelkezik a vallás szabadságáról, ideértve annak szabadságát is, hogy valaki megválaszthassa vallását, áttérhessen egy másik vallásra vagy meggyőződésre, vagy kinyilváníthassa azt, és hivatkozik a „kereszténység szerepére” a „nemzet megőrzésében”, és nagyra becsüli a „különböző vallási hagyományokat”. Tiltja a vallási diszkriminációt és az olyan beszédet, amely sérti bármely vallási közösség méltóságát,

valamint kinyilvánítja a vallási közösségek önállóságát. A lelkiismereti és vallásszabadság jogának a magyarországi érvényesülését megerősítették az Evangéliumi Szabadegyházak Szövetsége és a Magyar Evangéliumi Aliansz által képviselt, nem bevett egyházként működő vallási közösségek is az emberi erőforrások miniszterével 2014. szeptember 26-án történt találkozójukon. (Ezek a szervezetek több mint negyven neoprotestáns evangéliumi vallási közösséget képviselnek, bevett egyházakat és vallási egyesületeket is beleértve.)

Magyarország Alaptörvénye VII. cikke a következők szerint rendelkezik:

„(1) Mindenkinnek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösséget hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

(5) A vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokat, valamint az együttműködés feltételeit, a bevett egyházakat és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

Az Alaptörvény idézett szakasza által hivatkozott sarkalatos törvény a már hivatkozott Ehtv.

Eddig az Országgyűlés 32 vallási közösséget nyilvánított bevett egyházzá. Első körben azokat ismerte el a törvény hatályánál fogva, amelyeket ezen egyházak magyarországi történelmi múltja, illetve jelentős társadalmi beágyazottsága indokolt, majd elismert – később bevett egyházzá nyilvánított - több nemzetközileg jelentős neoprotestáns egyházat, így a metodistákat, adventistákat, pünkösdieket, mormonokat, az Üdvhadsereget, illetve más nagy világvallások – muszlimok, buddhisták, hinduk - autentikus hazai képviselőit is (ami még európai szinten sem tekinthető általánosnak).

Az egyházi törvény módosítása

A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról szóló 2018. évi CXXXII. törvényt (Módtv.) az Országgyűlés a december 12-ei ülésén elfogadta.

A Módtv. az Ehtv. **átfogó módosítását valósítja meg**, összhangot teremtve az Alaptörvény ötödik módosításával. Egyben **le kívánta zárni az Alkotmánybíróság és egyes nemzetközi fórumok (Emberi Jogok Európai Bírósága, Velencei Bizottság) részéről felmerült**

szabályozási kérdéseket. A módosítások értelmében **az állam nem „elismeri”, hanem nyilvántartásba veszi az egyházakat – objektív feltételeken alapuló – bírósági eljárásban,** a bevett egyházak kivételével, ahol fennmarad az Országgyűlés döntési és mérlegelési szerepe (ugyanakkor a továbbiakban az Országgyűlés nem az egyházi státusról, hanem csak az együttműködésről fog dönteni, és a bevett egyház többé nem önmagában az egyházi státuszra, hanem a Kormánnyal kialakított együttműködés jellegére, mértékére utal). A bevett egyházakon kívül ugyanis a Módtv. **további egyházi kategóriák – a nyilvántartásba vett egyház és bejegyzett egyház –** bírósági regisztrációjának teremti meg a jogi lehetőségét, illetve – a vallásszabadság közösségi joga gyakorlásának a biztosítása érdekében – alanyi jogon, már 10 tag esetén biztosítja vallási egyesületek létrehozásának a lehetőségét. Ezzel a hatályos jogszabályi környezet szerinti legkisebb méretű, elsődlegesen nem gazdasági tevékenység végzésére irányuló személyegyesülési forma keretében teszi lehetővé a jogi személyiség vallási közösségként történő elnyerését. (A jelenlegi vallási tevékenységet végző szervezetek automatikusan vallási egyesületté válnak, jogutódlással.) Az elsődleges vallási tevékenység és a működésre vonatkozó, a korábbi szabályozáshoz képest redukált működési tartam mellett a nyilvántartásba vett egyház esetében három éven keresztül éves átlagban legalább ezer, a bejegyzett egyház esetében öt éven keresztül éves átlagban legalább négyezer, a személyi jövedelemadója (szja) 1%-át felajánló szükséges a bírósági regisztrációhoz. (Azon vallási közösségek számára, amelyek állami támogatást – így szja 1%-ot – nem fogadnak el, a törvényhozó biztosítja a tagsági nyilvántartás igazolásának a lehetőségét a bírósági egyházi regisztráció érdekében.) A bevett egyházként történő együttműködést a bejegyzett egyház kérheti az Országgyűléstől, ehhez viszont előzetesen átfogó együttműködési megállapodást kell kötnie a Kormánnyal.

A törvény **alapelvként rögzíti, hogy minden, magát vallási közösségként definiáló közösség** (jogi személyiség nélkül is) **jogosult mindazon alkotmányos védelemre, amelyet az Alaptörvény a vallási közösségeknek a szabad vallásgyakorlás keretében biztosít.** A törvényi szabályozás – szervezeti formájától, jogállásától, vagy elnevezésétől függetlenül – valamennyi, elsődlegesen vallási tevékenységet végző közösségre, azaz vallási közösségre vonatkozóan biztosítja az állam semlegességét, az állam és a vallási közösségek elválasztását, együttműködését és ennek kereteit, a vallási közösségek széles körű autonómiáját (az állam a vallási közösségek felügyeletére, irányítására nem hozhat létre szervezetet), a vallási közösségek szabad önrendelkezését (szervezeti forma, elnevezés – beleértve az egyház megnevezést is - szabad megválasztása), a vallási közösségek egyenjogúságát és a diszkrimináció tilalmát.

Az állam és a vallási közösségek együttműködése terén **az állam a közfeladatok ellátása érdekében a vallási közösségekkel** egyes részterületekre vonatkozó **egyedi megállapodásokat, a bejegyzett egyházakkal** pedig a történelmi múltjuk, társadalmi elfogadottságuk és súlyuk, szervezettségük és társadalmi feladatvállalásuk alapján törvénybe iktatott **átfogó jellegű együttműködési megállapodásokat is köthet, amely alapján ezek bevett egyházzá válhatnak.** (Azt az EJEB is megállapította, hogy az államnak objektív kritériumok alapján joga van mérlegelni, hogy a közfeladatok ellátása terén mely vallási közösségekkel kíván együttműködni.) **A törvénymódosítás értelmében az átfogó megállapodásokat sarkalatos törvényben szükséges kihirdetni. A törvénymódosítás ugyanakkor a jelenlegi bevett egyházak jogállását nem érinti.**

A Módtv. lehetővé teszi valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség javára az szja 1%-ának a felajánlását („egyházi szja”), amelyet az állam a bevett és a bejegyzett egyházak esetében ki is egészít. Az egyházi regisztráció során – a társadalmi támogatottság mértékének vizsgálatánál – figyelembe vehető a 2012. január 1. előtt felajánlott szja 1%-os felajánlók száma is, ami az érintett vallási közösségek számára lehetővé teszi, hogy a bíróságtól kérjék az egyházi nyilvántartásba vételt.

A törvénymódosítás külön, kedvezményes lehetőséget biztosít a jelenleg az Országgyűlés döntésére váró 16 vallási közösség bíróság által történő egyházi nyilvántartásba vételére.

II. Az AB indítványokkal kapcsolatos álláspont részletezése

Mind a két AB indítvány hosszan részletezi azt, hogy annak beadása törvényi előfeltételeinek megfeleltek, és azt a törvényes határidőben adták be. Erre vonatkozó álláspontunk a következő:

A IV/01676/2019. ügyszámú indítvánnyal kapcsolatban:

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz benyújtási határideje az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan nap. Az indítvány által sérelmezett törvényi rendelkezések 2019. április 15-én léptek hatályba. Az indítvány keltezése 2019. október 14-ei, az első irat október 17-én érkezett az Alkotmánybíróság honlapja szerint. Megállapítható, hogy tekintettel arra, hogy az érintett törvényi rendelkezések tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő 2019. október 12-én letelt, az indítvány elkészt, ezért az alkotmányjogi panaszt vissza kell utasítani.

A IV/01677/2019. ügyszámú indítvánnyal kapcsolatban (itt az irat keltezése október 11-i, ez benne van a 180 napban):

Az indítvány a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról szóló 2018. évi CXXXII. törvény egészének alaptörvény-ellenességét állítja, konkrét törvényi rendelkezések megjelölése nélkül kezdeményezi az Ehtv. összes módosult rendelkezésnek megsemmisítését. Az alkotmányjogi panaszra vonatkozó szabályok alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány azonban nem jelöli meg konkrétan, csupán példálózó felsorolással, hogy az Ehtv. mely rendelkezései ütköznek az Alaptörvénybe és miért. Ezért, figyelemmel az Alkotmánybíróság gyakorlatára [3054/2013. (II. 28.) AB végzés] az indítvány álláspontom szerint nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdése e) pontjában foglalt feltételnek.

Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybíróági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az indítványozó ezzel szemben nem utal arra, hogy a jogsérelem orvosolására nem állt rendelkezésére bírói út, illetve, hogy a jogsérelem

orvoslására szolgáló jogorvoslatokat kimerítette volna. Mindezek miatt az indítványt vissza kell utasítani.

Amennyiben T. Alkotmánybíróság a visszautasításra vonatkozó jogi álláspontunkat nem osztaná, úgy az indítványokban foglaltakkal kapcsolatos részletes jogi álláspontunkat az alábbiakban fejtjük ki.

1. A IV/1676/2019. ügyszámú indítvány

- Alapvető jogok sérelme

II.4.1. VII. cikk sérelme: vallásszabadság

II.4.2. VII. cikk, VIII. cikk (2) bek., XV. cikk sérelme (vallásszabadság, egyesülési szabadság, jogegyenlőség)

A panaszosok ezzel összefüggésben felsorolják az általuk relevánsnak tekintett alapjogsérelmeket, utalva az Alaptörvényre, nemzetközi egyezményekre, korábbi AB határozatok, illetve az EJEB ítéletek egyes rendelkezéseire. Ezekkel kapcsolatban elsődlegesen megjegyezzük, hogy az Ehtv. hatályba lépését (2012. január 1.) követően az Alaptörvénynek két olyan módosítása is volt (4-5.), amelyek a lelkiismereti és vallásszabadság jogát, ezzel összefüggésben a vallási közösségekkel történő együttműködés kérdését érintették, így a panaszosok által hivatkozott alapjogsérelmek kizárólag ezek tükrében bírálhatók el.

A panaszosok konkrétan kifogásolják azt, hogy az Ehtv. meghatározza a vallási tevékenység fogalmát, amelyet a bíróság, illetve az ügyész is vizsgálhat. Erre tekintettel álláspontjuk szerint az Ehtv. 13/A. § (1) bek. b) pontjának, illetve 14.§. (1) bek. c) pontjának a „7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze sérti az Alaptörvény VII. cikkét (lelkiismereti és vallásszabadság joga) a VIII. cikk (2) bekezdésével (egyesülési szabadság) és a XV. cikkel (jogegyenlőség) összefüggésben.

Észrevétel: a vallási tevékenységre vonatkozó törvényi definíció tartalmilag változatlan formában szerepel a törvényben annak hatályba lépése óta. A törvényt azóta az AB már többször vizsgálta, de a vallási tevékenységnek a jogalkalmazás számára mankót biztosító meghatározásának jogalkotói szándéka, illetve a törvényi definíció tartalma ellen nem emelt kifogást. A vitatott megfogalmazás egyébként a vallási tevékenység keretszerű megfogalmazását adja, az nem köthető kizárólag egyik egyház tanaihoz sem. Az Alaptörvény mind egyénileg, mind közösségileg biztosítja a lelkiismereti és vallásszabadság jogát. Az Ehtv. 7. § (1) bekezdése szerint: „Vallási közösség működhet jogi személyiség nélkül, valamint jogi személyiséggel rendelkező szervezeti formában.” Amennyiben viszont természetes személyek jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséget kívánnak létrehozni, akkor szükséges a nyilvántartásba vételhez legalább az objektív – azaz bármely vallási közösségre alkalmazandó – minimum feltételek meghatározása, éppen a beadvány 13. oldal második bekezdésében jelzett okok miatt: „A kifogásolt előjogokból való kizárás ... ésszerű lehet a nem-vallási, nem lelkiismeretű

alapú közösségek tekintetében”. Ennek megfelelően a jogalkotó nem kíván teológiai megfogalmazást adni, viszont amennyiben természetes személyek egy csoportja a szabad vallásgyakorlás közösségi keretek között történő megvalósításának elősegítése érdekében jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséget kíván létrehozni, akkor ennek az alapjául szolgáló tevékenység definícióját a jogalkotó kénytelen meghatározni, különös tekintettel arra, hogy az említett kör alapszintű szervezeti keretének – a vallási egyesületnek – is specifikus jogosítványai vannak a többi egyesülethez képest, éppen a lelkiismereti és vallásszabadság jogának a biztosítása érdekében (pl. az állam a vallási egyesületek felügyeletére és irányítására sem hozhat létre szervet, illetve működésük szabályait saját vallási hitelveiknek megfelelően az általános egyesületi szabályoktól eltérően állapíthatják meg). A szabályozás elmaradása esetén nem teljesülne a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (1) bekezdésében támasztott elvárás, ami a jogállamiság Alaptörvényben rögzített követelményének sérelméhez vezet(het)ne.

A panaszosok álláspontja szerint a vallásgyakorlás elsődleges szervezeti kerete az Ehtv. értelmében az egyesületi törvény alapján működik, a vallás közösségi gyakorlásának figyelembe vételével biztosított külön jogokkal. Emellett viszont az Ehtv. további egyházi szervezettípusokat kreál, és megtartja az egyházi jogi személy sui generis kategóriáját, illetve még meg is erősíti a bevett egyházak kivételezett státusát.

Ezzel összefüggésben kifogásolják, hogy a vallási egyesületek nem hozhatnak létre belső egyházi jogi személyt, álláspontjuk szerint nem végezhetnek köznevelési, felsőoktatási intézményekben hitoktatási tevékenységet, nem láthatnak el tábort lelkészi, börtönlelkészi, illetve kórházlelkészi tevékenységet, nem lehet belső egyházi személyük, nem végezhetnek gazdasági-vállalkozási tevékenységet, az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvényben (Eftv) meghatározott állami támogatást csak a kormánnyal kötött megállapodásban kaphatnak. Álláspontjuk szerint – tekintettel arra, hogy valamennyi vallási közösség ugyanazt a tevékenységet végzi – a fenti korlátozások a lelkiismereti és vallásszabadság jogának korlátozását jelentik.

Észrevétel: a panaszosok tényállításai tévesek. Az Ehtv. 7/A.§ (2) bekezdése szerint: „A vallási egyesületre az egyesületre vonatkozó szabályokat az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.” Ennek megfelelően a vallási egyesületek is létre hozhatnak jogi személyiséggel rendelkező belső szervezeti egységeket. Ennek alátámasztására jelezzük, hogy az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény végrehajtásáról szóló 231/2019. (X. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban Ehvhr.) 5.§-a tartalmazza a vallási egyesület jogi személyiségű szervezeti egysége nyilvántartásba vételére vonatkozó rendelkezést. A valóság tehát az, hogy a vallási egyesületek számára is biztosított a jogi személyiségű szervezeti egység létesítésének joga, csak a rájuk irányadó egyesülési formának megfelelően, ami azonban nem eredményez hátrányos megkülönböztetést e szervezeti formára vonatkozóan. A vallási egyesületek végezhetnek fakultatív hitoktatást is, amihez állami támogatást is kaphatnak (a 2019. évi költségvetési törvény a vallási tevékenységet végző szervezetek tevékenységének támogatása címen tartalmaz erre vonatkozó előirányzatot, a 2020-as költségvetésre vonatkozó törvény vallási közösségek tevékenységének támogatása címen tartalmaz ilyen előirányzatot). Az Ehtv. 3.§-a mind egyénileg, mind közösségi szinten –

szervezeti keretek meghatározása nélkül – biztosítja a lelkiismereti és vallásszabadság gyakorlását az alábbiak szerint:

„3. § (1) A lelkiismereti és vallásszabadság gyakorlását az oktatási, egészségügyi, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi intézményben ellátott, valamint a büntetés-végrehajtási intézetben fogva tartott számára egyéni és közösségi szinten is lehetővé kell tenni.

(2) A lelkiismereti és vallásszabadság joga a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti jogviszonyban, valamint a honvédek jogállásáról szóló törvény szerinti jogviszonyban állók számára szolgálatteljesítésük során – a szervezet működési rendjével és a honvédelmi kötelezettség teljesítésével összhangban – szabadon gyakorolható.”

Az Ehvhr. 39. §-a a kórházlelkészi szolgálat ellátását valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség számára lehetővé teszi. A rendelet a tábori lelkészi szolgálat végzését ugyan a bevett egyházakkal erre vonatkozóan kötött megállapodások esetén teszi lehetővé, ez azonban sem a szolgálatot teljesítő katona jogai, sem a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség vonatkozásában nem jelent indokolatlan különbségtételt. A Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjai ugyanis tevékenységüket a munkaviszonyhoz hasonlóan látják el, a szolgálati időn kívül tehát ugyanúgy nem ütközik akadályba a szabad vallásgyakorlatuk, mint bármely más munkát végző polgárnak. Figyelemmel azonban a katonai szolgálat sajátos jellegére, a törvény a szervezett tábori lelkészi tevékenységet az Alaptörvény szerinti együttműködés körébe rendeli.

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény ugyancsak teljes körűen biztosítja a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek, egyházi jogi személyek, illetve egyházi személyek, valamint a vallási egyesületek vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja számára a fogvatartottakkal való kapcsolattartást, amit a börtönlelkészi szolgálatról, és a börtönmissziós tevékenységről szóló 8/2017. (VI.13.) IM rendelet részletez, az alapjogot szintén biztosítva a fogvatartottak, ennek elősegítését pedig a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek számára.

Ami az egyesületek által végzett gazdasági-vállalkozási tevékenységet, illetve pénzügyi kedvezményeket illeti, arra vonatkozóan álláspontunk a következő:

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.) 2.§ 11. pontja alapján nem minősül gazdasági-vállalkozási tevékenységnek az adomány (ajándék) elfogadása, továbbá a bevétellel járó, a civil szervezet létesítő okiratában meghatározott cél szerinti, valamint a közhasznú tevékenység.

A Civil tv. 17. § értelmében a civil szervezet a létesítő okiratában meghatározott cél megvalósítása érdekében vagyonával önállóan gazdálkodik, civil szervezet elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység folytatására nem alapítható (természetesen vallási közösség sem). A civil szervezet a létesítő okiratban meghatározott cél szerinti

tevékenységet (a továbbiakban: alapcél szerinti tevékenység) – ideértve a közhasznú tevékenységet is – folytathat és – célja megvalósítása gazdasági feltételeinek biztosítása érdekében – **gazdasági-vállalkozási tevékenységet is végezhet**, amennyiben ez az alapcél szerinti tevékenységét nem veszélyezteti.

A Civil tv. 36. § (2) bekezdése alapján a civil szervezeteket és a közhasznú szervezeteket, valamint az e szervezeteket támogatókat külön jogszabály alapján adó- és illetékmentesség vagy adó- és illetékkedvezmény illeti meg.

A panaszosok nem vitatják, hogy a nyilvántartásba vett egyházi státus objektív kritériumokon alapuló bírósági döntéssel – amely ellen jogorvoslatnak is helye van – megszerezhető. Ugyanakkor ezeket a kritériumokat nem tartják tárgyszerűnek, illetve álláspontjuk szerint a felsorolt tevékenységek magasabb szintű státushoz kötése nem indokolható, mivel azok esetében a tényleges igényekből kell kiindulni, amit a vallási egyesületek is ki tudnának elégíteni.

Észrevétel: az AB Közleményre is figyelemmel a módosított törvényi szabályozás teljes körűen eleget tesz az AB 2013. március 1-jén közzétett határozatának, amely szerint a sajátos egyházi jogállás megszerzését a vallásszabadsághoz való joghoz igazodó, tárgyilagos és ésszerű feltételek alapján, tisztességes eljárásban, jogorvoslati lehetőség mellett kell biztosítani, illetve nem alkotmányos elvárás, hogy minden egyház azonos jogosultságokkal rendelkezzen, és az sem, hogy minden egyházzal ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam.

Az alkotmányjogi panasz benyújtói kifogásolják a bevett egyházak korábban meglévő, álláspontjuk szerint a törvényt módosítással még meg is erősített „privilegiumait”, azt, hogy átfogó megállapodást csak velük köthet az állam. Álláspontjuk szerint a bevett egyházi státus elnyeréséhez szükséges átfogó megállapodás megkötése nem objektív kritériumokon alapszik, az eljárásnak nincsenek meg a megfelelő alkotmányos garanciái.

Észrevétel: a módosított törvényi szabályozást követően az egyházi státust nem a bevett egyházi státus jelenti, hanem az bírósági regisztrációhoz kötött. A bevett egyházi jogállás a továbbiakban kizárólag az Alaptörvényen alapuló, az állam és az adott vallási közösség között a közösségi célok elérése érdekében történő együttműködésről szól, amihez – éppen az együttműködés jellegére, mértékére és ezekből fakadó relevanciájára – az állam sajátos jogosultságokat biztosít. Fontos megérteni, hogy a szabályozás logikája szerint az Ehtv. alapvetően három szervezeti szintet ismer el (vallási egyesület, nyilvántartásba vett egyház, bejegyzett egyház), ennek megfelelően az ezen szinteken történő bírósági nyilvántartásba vételhez azonos logikán alapuló feltételeket támaszt. Ezzel szemben a bevett egyházi kategória egy, az ország egészére és a közösségi célú feladatok széles spektrumára kiterjedő együttműködést jelent. Éppen ezért nem támaszt a jogalkotó az előbbi mondatban hivatkozott, a bírósági nyilvántartásba vételt megalapozó feltételeket ebben az esetben, hiszen a bevett egyházakat az állammal való együttműködésük előzőekben leírt mutatói határozzák meg. Ennek megfelelően, a bevett egyházi minőség elnyeréséhez nem a bíróság, hanem a Kormány és az Országgyűlés Alaptörvényen alapuló aktusára van szükség. Mindez az állam arra irányuló, az Alkotmánybíróság és az EJEB

által is elismert szabadságából fakad, hogy saját maga döntsön arról, mely vallási közösséggel és milyen mértékben kíván együttműködni a közösségi célú feladatok végrehajtásában.

A fentiekre tekintettel panaszosok kérik az Ehtv. különböző egyházi szervezettípusokra, az egyházi jogi személyre, illetve a gazdasági-vállalkozási tevékenység folytatására vonatkozó rendelkezéseinek hatályon kívül helyezését.

Észrevétel: miután a panaszosok kérelmét megalapozó tényállításokat, illetve jogi álláspontjukat a fentiek szerint cáfoltuk, kérjük a beadványban foglalt kérelmet elutasítani.

II.4.3. A VII. cikk sérelme a XV. cikkel összefüggésben

Fentieket követően a panaszosok kifogásolják, hogy az állam a bevett egyházak hitéleti támogatására is átfogó megállapodást köthet a bevett egyházakkal. Álláspontjuk szerint a hitélet állami támogatása önmagában ellentétes az állam semlegességének elvével. Az Ehtv. szempontrendszerével kapcsolatban megengedik, hogy az adott esetben alapja lehet a közfeladat ellátással kapcsolatos együttműködésnek, a hitélet támogatásának azonban nem. Ezenkívül kifogásolják még, hogy a különböző vallási közösségekkel megkötendő megállapodásokra a különböző támogatásokkal (a hitéleti támogatásokat is beleértve) kapcsolatban eltérő törvényi előírások vonatkoznak, illetve ezeknek időtartama is eltér. A megállapodások megkötésének feltételei álláspontjuk szerint nem transzparenssek.

Észrevétel: mint korábban jeleztük, a Módtv. a vallási közösségek szabályozásának objektív kritériumokon alapuló strukturált rendszerét teremtette meg (hasonló rendszerek több európai államban is ismeretesek). A vallási közösségek különböző típusainak bírósági regisztrálásával kapcsolatban biztosította a bírósági jogorvoslatot. Az Ehtv. a különböző vallási közösségekkel történő szerződések vonatkozásában is a jelzett objektív kritériumokból indult ki, ezt tükrözi ezek időtartama, illetve az a kör, amire a megállapodás megköthető. Csak példaként utalunk rá, hogy a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 29/A. § (2) bekezdése értelmében a köznevelési szerződés, ami egyértelműen egy közfeladat ellátására irányuló, adott esetben vallási közösség és az állam között létrejövő megállapodás, legfeljebb öt évre szólhat. Nem példa nélküli és különösen nem Alaptörvénybe ütköző tehát a közfeladatok ellátására irányuló együttműködések kapcsán időkorlát felállítása. Kiemeljük továbbá a következőket: valamennyi vallási közösség esetében mind közfeladat ellátásra, mind a hitéleti tevékenység támogatására köthető megállapodás, e tekintetben tehát nincs diszkrimináció. A határozott időre megkötött megállapodások mindaddig meghosszabbíthatóak, amíg azok feltételei fennállnak. Ez tehát valamennyi vallási közösség számára garantálja mind a hitéleti működést, mind az állami közfeladat ellátást. E tekintetben sem valósul meg tehát diszkrimináció.

A személyi jövedelemadó un. egyházi 1%-ának a felajánlásával kapcsolatban azt kifogásolják a panaszosok, hogy bár a felajánlás lehetősége a törvénymódosítást követően valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség javára fennáll, annak állami költségvetési kiegészítésére csak a bejegyzett és bevett egyházak jogosultak. Álláspontjuk szerint ez is diszkriminatív.

Észrevétel: a 17/2017. (VII. 18.) AB határozat értelmében az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvényben (Szftv.) biztosítani kell az adózók számára, hogy a rendelkező nyilatkozatuk kedvezményezettjeként valamennyi vallási közösség közül választhassanak. A határozat annak kiegészítésére nem terjedt ki. Az AB határozatnak az Ehtv. módosítása, illetve az ezzel összefüggő további törvénymódosítások (Eftv., Szftv.) eleget tettek. Fontos azonban megjegyezni, hogy habár az AB határozat kétségtelenül nem terjed ki az szja felajánlások kiegészítésére, a határozat [42] pontjának utolsó mondatában az alkotmánybíróság mégis egyértelmű állásfoglalást tesz, amikor kimondja, hogy „Az Alaptörvényből nem következik, hogy a bevett egyházak és a vallási egyesületek támogatását azonos módon kellene szabályozni, ugyanakkor az egyén – mint hívő és adózó – oldaláról nem tehető indokolatlan különbség.” A jogalkotó a Módtv. elfogadásával tehát biztosította az egyének, mint a vallásszabadság jogosultjai számára a személyi jövedelemadójuk 1%-ának bármely, jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség számára történő felajánlása lehetőségét, megtartotta ugyanakkor magának azt az alkotmányos döntési szabadságot, amelynek létét a kiegészítés kapcsán az Alkotmánybíróság is elismerte.

Fentiekre tekintettel panaszosok kérik a törvényből a hitéleti támogatásokra, illetve az szja 1% kiegészítésére vonatkozó részek, valamint a hitoktatás feltételeinek az állami intézmény általi biztosítására vonatkozó részek hatályon kívül helyezését, illetve – az előbbiekkal némileg ellentétesen - az iskolai hitéleti oktatás költségeinek az egyházak részére megállapodás alapján az állami költségvetés általi biztosítását.

Észrevétel: miután a panaszosok kérelmét megalapozó tényállításokat, illetve jogi álláspontjukat a fentiek szerint cáfoltuk, kérjük a beadványban foglalt kérelmet elutasítani.

A XXIV. cikk (tisztességes eljárás joga) és XXVIII. cikk (bíróshoz fordulás joga) sérelme

A panaszosok ezzel kapcsolatban azt kifogásolják, hogy bár a törvénymódosítást követően a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek nyilvántartásba vételét a bíróság végzi, jogorvoslati lehetőség biztosításával, de az un. legmagasabb szintű egyházi jogállás – a bevett egyház - esetében ez továbbra sem valósul meg. Ehhez a törvényalkotó nem rendelt normatív feltételeket, így ennek a jogállásnak a biztosítása továbbra is politikai döntés kérdése, mind a Kormány által megkötött átfogó megállapodás, mind az Országgyűlés döntése vonatkozásában. E tekintetben azt is kifogásolják, hogy a tényleges döntés a Kormány kezébe került, mert a Kormány által megkötött átfogó megállapodás jogkövetkezményei akkor is beállnak, ha azt az Országgyűlés nem iktatja törvénybe. Emellett viszont – némileg önmaguknak ellentmondóan – azt is kifogásolják, hogy az Országgyűlés kétharmados döntésének hiányában a panaszosok akkor is eleshetnek a bevett egyházi státustól, ha a Kormány egyébként megkötö velük az átfogó megállapodást. Álláspontjuk szerint ez alaptörvény-ellenes, azzal összefüggésben, hogy e tekintetben sem rendes bírósági, sem alkotmánybírósági eljárást nem szabályoz a módosított Ehtv.

Fentiek alapján az Ehtv. 9/G.§ (1) bek-nek első mondata, a (3) bekezdése az utolsó mondat kivételével, illetve a (7) bekezdése álláspontjuk szerint sérti az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeit.

Észrevétel: mint a panaszosok beadványából is megállapítható, a Módtv. azon jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek esetében, amelynek nyilvántartásba vételét bírósági hatáskörbe adta, objektív kritériumok mellett, jogorvoslati lehetőség biztosítása mellett teszi lehetővé a bírósági nyilvántartásba vételt, e tekintetben tehát mind a magyarországi alkotmányossági, mind a nemzetközi kritériumoknak messzemenőig megfelel. Ezzel összefüggésben határozottan leszögezzük: az Ehtv. módosítását követően sem a Kormány, sem az Országgyűlés a továbbiakban még áttételesen sem dönt az egyházi státusról, mint olyanról. A bevett egyházi lét – ahogy ezt fentebb már részletesen kifejtettük – nem szól másról, mint az Alaptörvény alapján az állam és a vallási közösségek közösségi célok elérése érdekében történő együttműködéséről. Annak feltételeit, hogy mely vallási közösségeknek nyílik meg a lehetőségük arra, hogy ezt az együttműködést kezdeményezzék, a módosított Ehtv. részletesen és objektíven meghatározza. (Ehhez bíróságilag bejegyzett egyházi státussal kell rendelkezni.) A bejegyzett egyházat valamennyi, az egyházi jogállással összefüggő „kedvezmény” – mind jogi, mind költségvetési szempontból – megilleti. A bevett egyházként történő együttműködés ehhez érdemben annyit tesz hozzá, hogy ennek alapján alanyi jogon, határozatlan időre jár a közfeladatot ellátó intézmények utána az állami-önkormányzati intézményekkel azonos mértékű támogatás. Hangsúlyozandó, hogy mindez az átfogó megállapodás alapján ellátott közösségi célú feladatok volumenéhez kapcsolódik. Ugyanakkor valamennyi bíróság által regisztrált egyházzal köthető olyan megállapodás, amely hasonló támogatást biztosít számukra. Ez a jogszabályi rendszer megfelel nemcsak az alkotmányossági követelményeknek, hanem az EJEB azon megállapításának is, amely szerint az állam objektív kritériumok alapján szabadon állapíthatja meg azt, hogy a közfeladat ellátás vonatkozásában mely vallási közösségekkel kíván együttműködni. Ami a panaszosoknak arra vonatkozó kifogásait illeti, hogy még a Kormány által megkötött megállapodás sem garantálja a bevett egyházi jogállást az Országgyűlés kétharmados döntése nélkül, itt az érintett vallási közösségek jogait éppen az Ehtv. módosítás azon rendelkezése biztosítja, mely szerint a megállapodáson alapuló jogok a bejegyzett egyházat a megállapodás hatályba lépésének időpontjától megilletik (így pl. a közfeladat ellátó intézmények állami-önkormányzati intézményekkel azonos mértékű finanszírozását az átfogó megállapodás értelemszerűen biztosítja, s azt a Kormány az Országgyűlés döntése nélkül is biztosítani képes és köteles). Ilyen esetben tehát az Ehtv. egészen pontosan rögzíti az Országgyűlés döntése elmaradásának, avagy a negatív határozatának jogkövetkezményeit: az érintett bejegyzett egyház ekként működik tovább, azzal, hogy a Kormánnyal kötött megállapodásból eredő jogait gyakorolhatja, illetve kötelezettségek terhelik. Azaz, nem áll elő függő jogi helyzet!

Összesítve: az Ehtv. módosítást követően sem a Kormány, sem az Országgyűlés nem dönt az egyházi jogállásról, hanem az bírósági hatáskörbe került. A Kormány és az Országgyűlés a továbbiakban kizárólag a bevett egyházként történő együttműködésről dönt az Alaptörvény értelmében, ami a nemzetközi jogi környezettel sem ellentétes. (ld. a hivatkozott EJEB ítélet az együttműködésre vonatkozóan, illetve egyes EU tagállamok szabályozása – pl. Belgiumban, illetve Litvániában az egyházi jogállásáról kizárólag a Parlament dönthet, Németországban pedig a jogi személyek, köztük a vallási közösségek, egyházak által elérhető legmagasabb szintű köztestületi jogállásról – un. Körperschaft des öffentlichen Rechts – tartományonként eltérően vagy a kormányok, vagy a tartományi

képviselőtestületek döntenek). Erre tekintettel kérjük ezen alkotmányossági kifogások elutasítását is.

II.4.5. „Elvett egyházi státusok visszaállítása”

A panaszosok kifogásolják, hogy a Módtv. sem állítja helyre a 2012-ben „egyházi jogállástól megfosztott” közösségek egyházi státusát, hanem az érintett vallási közösségek a módosított törvényi rendelkezéseknek megfelelően nyújthatnak be kérelmet. Elismerik, hogy a működési időbe beszámít a törvény alapján a 2012-től eltelt idő is, az szja 1%-os felajánlók számának igazolásával kapcsolatban azonban kifogásolják, hogy 2012-től a panaszosok javára nem lehetett egyházi szja 1%-ot felajánlani, ez tehát eleve hátrányos helyzetbe hozza őket a társadalmi támogatottság igazolása vonatkozásában. Ezzel összefüggésben arra is hivatkoznak, hogy amennyiben szja 1%-os felajánlók igazolása nélkül szeretnék egyházként nyilvántartásba vetetni magukat, akkor a tagságigazolás mellett le kell mondaniuk az állami, az EU-s, illetve más nemzetközi támogatásokról. Ez utóbbi vonatkozásban pedig álláspontjuk szerint nem átlátható az a rendszer, hogy az szja 1%-os felajánlók számát milyen megfontolások alapján lehet kiváltani a tagság igazolással. (A nyilvántartásba vett egyház esetén ezer fő szja 1%-os felajánló – ezer fős tagság igazolás, a bejegyzett egyház esetében pedig négyezer fő szja 1%-os felajánló – tízezer fős tagság igazolás.)

Észrevétel:

A 2012. január 1-jei egyházi jogállástól való megfosztással kapcsolatban: a korábbi, 1990. évi IV. törvény alapján vallási tevékenységet közösségileg szervezett formában kizárólag egyházként lehetett végezni, amire egységes szabályozás vonatkozott. Az Ehtv. többszöri módosítás után kialakult rendszere értelmében vallási tevékenységet közösségi keretek között a vallási közösségek végezhetnek, amelyek működhetnek jogi személyiséggel, de anélkül is. A jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek a következők:

- vallási egyesület
- nyilvántartásba vett egyház
- bejegyzett egyház
- bevett egyház

Ezek közül a vallási egyesületre is vonatkoznak azok a szabályok, amelyek a lelkiismereti és vallásszabadság jogának a közösségi szintű gyakorlását biztosítják (nemcsak nevezhetik magukat egyháznak, de ilyen néven jegyeztethetik be magukat a bíróságnál, az állam az irányításukra, felügyeletükre szervet nem hozhat létre és nem működtethet, szervezetüket az egyesületekre vonatkozó általános szabályoktól eltérően határozhatják meg, jogosultak az egyházi szja 1% felajánlására). Erre tekintettel azon jogok nagy részét élvezhetik, mint a korábbi törvényi szabályozás alapján az egységes jogállással rendelkező egyházak. Ennek tükrében az egyházi státustól való megfosztás kifejezést alkotmányjogilag nem látjuk értelmezhetőnek, különös tekintettel a törvény 2013-as módosítást követően született 36/2017. (XII. 29.) AB határozat azon megállapításának [59], mely szerint „**mivel az Alaptörvény az együttműködést feltételekhez köti, a bevett egyházzá válás nem tekinthető a vallási közösség alapvető alanyi jogának**”.

Az szja 1%-os felajánlások figyelembe vételére: a módosított Ehtv. 35.§ (4) bekezdése, illetve 36.§ (4) bekezdése szerint mind a nyilvántartásba vett, mind a bejegyzett egyházként történő bírósági regisztráció kérelmezése esetén az AB korábbi határozatai által érintett vallási közösségek esetében az Ehtv. 2012. január 1. előtti szja 1%-os felajánlásokat is figyelembe kell venni. A törvénymódosítás tehát rendkívül méltányosan tekintetben is biztosítja a jogfolytonosságot és biztosítja a vallási közösségek számára azt, hogy már a törvény hatályba lépését követően benyújthassák a bírósághoz az egyházi nyilvántartásba vételi kérelmüket akkor is, ha az abban foglalt feltételek egy meghatározott részének csak 2012. január 1-jét megelőzően tudtak eleget tenni. (Ezt a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény végrehajtásáról szóló 231/2019. (X. 4.) Korm. rendelet – a továbbiakban Ehvhr. - 4.§ (1) bek. b) pontja is tartalmazza.)

A társadalmi támogatottság igazolása: a panaszosok által kifogásolt szabályozás kizárólag azon vallási közösségekre vonatkozik, amelyek saját hitelveiken alapuló elvi okok miatt semmilyen állami támogatást (így szja 1%-ot sem, amely átengedett állami adóbevétele) nem kívánnak igénybe venni, a jogalkotó azonban az esetükben méltányosságból rendelkezett az egyházi jogállás megszerzésének feltételeiről. Miután ez ilyen értelemben a panaszosokat feltehetően nem érinti, az átváltási arányokat álláspontunk szerint szükségtelen indokolni. Ezért csak röviden térünk ki erre a kérdésre: a nyilvántartásba vett egyházként történő bejegyzés esetén a jogalkotó azért határozott meg mind az szja 1%-os egyházi felajánlók, mind a tagságigazolás vonatkozásában ezer főt, mivel az alapszintű egyházi jogállás megszerzését minden vallási közösség számára belátható és teljesíthető feltételek mellett kívánja biztosítani. A bejegyzett egyházi státus esetében azért határoz meg magasabb létszámot az állami támogatást nem igénylő közösségek esetében, mert az adófizetők száma, illetve egy vallási közösségi híveinek a tényleges száma általában nem esik egybe. (Az utóbbi, amelybe beletartoznak az adót nem fizető nyugdíjasok, illetve az adóköteles tevékenységet nem folytató polgárok, pl. a felsőoktatási intézmények hallgatói, általában meghaladja az adófizetők számát.) Ezzel kapcsolatban meg kívánjuk jegyezni, hogy az állami támogatást igénybe nem vevő vallási közösségek általában az állammal való együttműködést is elutasítják, így a bejegyzett egyházi státus megszerzése – amely a bevett egyházi jogállás „előszobája” – számukra nem is bír különös jelentőséggel.

Összegzés: fentiek figyelembe vételével a panaszosok ezen alkotmányjogi kifogásait is kérjük elutasítani.

- A korábbi AB határozatoknak való megfelelés

II.5.1. Bevett egyházként történő elismerés feltételei (23/2015.(VII.7.) AB hat.)

Az AB vonatkozó határozata a 100 éves nemzetközi működés, illetve a 20 éves magyarországi szervezett működés, valamint a Magyarország lakossága 0,1 %-ának megfelelő minimális taglétszám vonatkozásában állapította meg a feltételek nemzetközi megállapodásba való ütközését, részben az EJEB ítéletre hivatkozással. A módosított Ehtv. a vallási közösségek jogállását strukturált módon szabályozza, így különböző időbeli és taglétszámra vonatkozó szabályokat határoz meg. A panaszosok álláspontja szerint ezek sem felelnek meg az általános alapjogi teszt követelményeinek. Nem vitatják,

hogy az egyházi státussal való visszaélés kiszűrése legitim jogalkotói szándék, ez azonban más módon is megoldható (bíróági ellenőrzés, visszaéléseket elkövető egyházak felosztatása), illetve a Módtv. az ügyész számára is lehetőséget biztosít a törvénysértő egyház ellen kereset indításra.

A taglétszám vonatkozásában a panaszosok megismétlik azt a korábbi állításukat, mely szerint a taglétszám igazolása mellett az egyházzá válás csak akkor lehetséges, ha az állami támogatásokról lemondanak. (Ezt a korábbiakban már szintén megcáfoltuk.)

Egyben hivatkoznak a Velencei Bizottság azon álláspontjára, mely szerint a taglétszám a kisebb gyülekezetek számára akadályt jelenthet az egyházi jogállás megszerzését illetően. Ezzel összefüggésben a panaszosok ismét hivatkoznak a magasabb egyházi státushoz járó többletjogosítványokra.

Észrevétel: a Módtv. a nyilvántartásba vett egyházak, illetve a bejegyzett egyházak vonatkozásában strukturált feltételeket ír elő, így pl. a nyilvántartásba vett egyházi nyilvántartásba vételhez már elegendő a vallási egyesületként történő öt éves működés (ebbe beszámít az Ehtv. hatályba lépése előtti működés is), e minimális működési feltételnek pedig valószínűsíthetően a panaszosok is megfelelnek, mivel a beadványban foglaltak alapján ezek már működtek az új Ehtv. hatályba lépése előtt is. Ami az ezer fős támogatottságot illeti (szja 1%-os felajánlók, illetve tagságigazolás), ezzel kapcsolatban jelezzük, hogy a Velencei Bizottság hivatkozott véleménye az ezer főt éppen nem találta irreálisan magas feltételnek. Megjegyezzük, hogy ezt önmagában az EJEB sem találta ab ovo nemzetközi megállapodásba ütközőnek. Álláspontja szerint ez csak olyan esetekben nem szükséges, amikor évek óta működő egyházakról van szó, amelyek működése vonatkozásában addig probléma nem merült fel. (Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy több, az EJEB előtt a Magyar Állam ellen pert indított közösség az EJEB kártérítési ítéletéből is megállapíthatóan is irreális kártérítési igényekkel lépett fel. A lefolytatott kártérítési tárgyalásokon az is megállapítást nyert, hogy volt olyan közösség, amely pl. a közfeladat ellátó intézményeit „egyházként” teljes állami támogatás mellett üzleti alapon működtette, a státusváltozást követően intézményhálózatát – bár annak működtetésére továbbra is jogi lehetősége lett volna – más egyházi jogi személynek értékesítette. Más közösségek esetében pedig az derült ki, hogy egyházi státusukat felhasználva térítés ellenében jogosulatlan „gyógyítási tevékenységet” végeztek, amelynek során sem az egészségügyi törvényt, sem a természetgyógyászatra vonatkozó jogszabályokat nem vették figyelembe. Ezeket az eseteket is figyelembe véve álláspontunk szerint indokolt a törvénymódosítást követően az egyházi státus regisztrálásával kapcsolatos eljárás során a bíróság érdemi vizsgálatának a lefolytatása.)

A fentieket figyelembe véve a módosított egyházi regisztrációs feltételek mind az alkotmányossági, mind a nemzetközi megállapodásokban foglaltaknak megfelelnek.

III.5.2. Bevett egyházként történő elismerés feltételei (36/2017. (XII.29.) AB hat)

A vonatkozó AB határozat mulasztásos törvénysértést állapított meg azzal kapcsolatban, hogy a törvényhozó nem rendelkezett a döntés elmulasztásának jogkövetkezményeiről. A panaszosok álláspontja szerint a Módtv. csak részben felel meg az AB döntésének, mivel a bevett egyházon kívüli vallási közösségek bíróági nyilvántartását szabályozza, ahhoz

jogorvoslatot is rendelve, de a bevett egyházi jogállás vonatkozásában továbbra sem tesz eleget a tisztességes eljárás követelményeinek.

Észrevétel: a bevett egyházi jogállás megszerzésére vonatkozó előírásokkal kapcsolatos álláspontunkat korábban már részleteztük, azt a továbbiakban is fenntartjuk. A hivatkozott AB határozatban foglalt kötelezettségnek – a döntés elmulasztása esetére jogkövetkezmény megfogalmazása – a Módtv. azzal, hogy az elismerési kérelmek iratait a bírósághoz áttette, és a bíróság nem vizsgálhatja a korábbi eljárásban nem előírt követelményt (szja 1%-os felajánlók száma), lehetővé teszi ezen kérelmezők egyházi nyilvántartásba vételét. Az átmeneti időszakra a módosított törvény státusukat rendezi (vallási egyesület, 33/A.§).

II.5.3. Egyházi szja 1% felajánlásának a joga valamennyi vallási közösség számára (17/2017.(VII.18.) AB határozat)

A panaszosok álláspontja szerint a törvénymódosítás csak részben tesz eleget az AB határozatnak, mivel csak a vallási közösségek egy része számára biztosítja az állami kiegészítés lehetőségét. Mivel a kiegészítést a vallási közösségek hitéleti tevékenységükhöz is felhasználhatják, ez a vallási közösségek közötti diszkriminációt eredményez.

Észrevétel: a hivatkozott AB határozat kizárólag az adózó vallásszabadságához való jogának a sérelmét állapította meg. A módosított törvény az AB határozatnak eleget tesz. Ezzel összefüggésben ismételten hivatkozunk a határozat [42] pontjának utolsó mondatára, melyben az Alkotmánybíróság kimondja, hogy „Az Alaptörvényből nem következik, hogy a bevett egyházak és a vallási egyesületek támogatását azonos módon kellene szabályozni, ugyanakkor az egyén – mint hívő és adózó – oldaláról nem tehető indokolatlan különbség.”

- EJEB ítéletekben foglaltak figyelmen kívül hagyása

A panaszosok szerint a törvénymódosítás nem rendezi az EJEB alábbi, egyezményesértést megállapító rendelkezéseit:

- az egyházi státustól való teljes megfosztás kevésbé szigorú intézkedések igénybe vétele helyett;

Észrevétel: a módosított törvény átlátható rendszert felállítva, független bírósági eljárás során, jogorvoslatot is biztosítva ad lehetőséget az egyházi státus regisztrációjára. A korábbi egyházi státusra vonatkozó szabályok nagy része a vallási egyesületeket is megilleti, így pl. az egyházi elnevezés használata. A törvény a későbbiekre nézve pontosan meghatározza a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség által megvalósított súlyos, szándékos és többszöri törvénysértés vonatkozásában követendő eljárásrendet (ügyészi kereset, bírósági döntés, jogorvoslat).;

- politikától befolyásolt bejegyzési eljárás;

Észrevétel: mint jeleztük, a továbbiakban az egyházi regisztráció is bírósági szinten történik. Csak a bevett egyházként történő együttműködésről való döntés marad az Alaptörvény értelmében kormányzati, illetve országgyűlési hatáskör, ez azonban nem érinti egyetlen vallási közösség tagjainak hitéletét, az őket megillető vallásszabadság jogának gyakorlását;

- a bevett egyházak és az egyéb vallási közösségek közötti különbségtétel a hitéleti támogatások vonatkozásában is;

Észrevétel: a módosított törvény e tekintetben a különböző vallási közösségek jogállását közelítette egymáshoz. Ennek során az un. egyházi szja 1%-ot valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség javára fel lehet ajánlani. A bíróság által regisztrált egyházak a hitéleti támogatásokhoz a jogszabályi rendelkezések alapján hozzájuthatnak. Valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséggel – így a vallási egyesületekkel is – lehet a hitéleti támogatásokra vonatkozó megállapodásokat is kötni. A vallási egyesületek működésének a támogatására évek óta van a költségvetési törvényben egy előirányzat, amelyet egyedi támogatási kérelmek alapján hitéleti tevékenységre is fel lehet használni.

2. AIV/1677/2019. ügyszámú indítvány

- *A támadott szabályozás alaptörvény ellenessége*

Alaptörvény VII. cikk (1), (3) bekezdése – vallásszabadság, állam és egyház elválasztása (beadvány 19-34. pontjai)

A panaszos e tekintetben az állam semlegességének a kötelezettségét emeli ki. Az államnak ugyanakkor diszkriminációmentesen kell biztosítani a szabad vallásgyakorlás egyéni és közösségi kereteit. Ennek érdekében a szabad vallásgyakorlás speciális szervezeti kereteit kell létrehozni, ahhoz a sima egyesületi forma nem elég. Az állam nem azonosulhat egyetlen vallás felfogásával sem, intézményesen nem kapcsolódhat egyetlen egyházhoz sem, a vallásos hit, illetve lelkiismereti meggyőződés igazságtartalmáról sem ítélezhet, egyben az erre vonatkozó vélemény szabadságot is biztosítani kell. Mindezekből következően az összes egyházat egyenlőként kell kezelnie. Azt, hogy mi az egyház, a vallási közösségek önértelmezésére kell bízni. A lelkiismereti és vallásszabadság alapjogának korlátozásához – a panaszos álláspontja szerint ugyanis a magyar egyházi szabályozás ezt jelenti – a szükségesség és arányosság teszt értelmében csak egy másik alapjog védelme értelmében lehet hozzányúlni, ami ebben az esetben álláspontjuk szerint nem áll fent. Álláspontja alátámasztására korábbi AB határozatokra és EJEB döntésekre hivatkozik.

Észrevétel: álláspontunk szerint az egyházi szabályozással, különös tekintettel az Ehtv. módosítására, alapjogsértés nem történt. Mint korábban is jeleztük, az Alaptörvény és az ezen alapuló Ehtv. a lelkiismereti és vallásszabadság jogát, mind egyénileg, mind közösségi szinten teljes körűen garantálja. Az Alaptörvény deklarálja az állam és a vallási közösségek különvált működését, de egyben biztosítja a közösségi célok (a „közjó”) érdekében történő

együtműködést. Ennek a legmagasabb, Alaptörvényben meghatározott szintjéről az Országgyűlés dönt, az ebben résztvevő vallási közösségek a bevett egyházak. Az Alaptörvény a vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokra, az együtműködés feltételeire, a bevett egyházakra és a rájuk vonatkozó részletes szabályokra vonatkozóan sarkalatos törvényi szabályozást ír elő. Ebből következik, hogy a sarkalatos törvény meghatározhatja a vallási közösségek szervezettípusait is, illetve az, hogy az ettől eltérő, esetleges egyszintű szabályozás az Alaptörvénybe ütköznék. Az Ehtv. szabályozása nem eredményezi az alapjog korlátozását, hiszen a szervezeti tagolás nem érinti az egyén vallásgyakorlását. Az Alaptörvény figyelembe vételével csak a közösségi célok érdekében történő együtműködésről való döntés esetében hagyja meg az Országgyűlés kompetenciáját, magáról az egyházi státusról a bíróság dönt.

A vallási tevékenység alaptörvény-ellenes definíciója (beadvány 35-38. pontjai)

A panaszos álláspontja szerint már magának a vallási tevékenységnek a meghatározása is alaptörvény-ellenes, főként annak – szerintük – bizonytalan fogalomrendszere miatt.

Észrevétel: a vallási tevékenységre vonatkozó törvényi definíció tartalmilag változatlan formában szerepel a törvényben annak hatályba lépése óta. A törvényt azóta az AB már többször vizsgálta, de a vallási tevékenységnek a jogalkalmazás számára mankót biztosító meghatározásának jogalkotói szándéka, illetve a törvényi definíció tartalma ellen nem emelt kifogást. A vitatott megfogalmazás egyébként a vallási tevékenység keretszerű megfogalmazását adja, az nem köthető kizárólag egyik egyház tanaihoz sem. Az Alaptörvény mind egyénileg, mind közösségileg biztosítja a lelkiismereti és vallásszabadság jogát. Az Ehtv. 7. §(1) bekezdése szerint: „Vallási közösség működhet jogi személyiség nélkül, valamint jogi személyiséggel rendelkező szervezeti formában.” Amennyiben viszont természetes személyek jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséget kívánnak létrehozni, akkor szükséges a nyilvántartásba vételhez legalább az objektív – azaz bármely vallási közösségre alkalmazandó – minimum feltételek meghatározása. Ennek megfelelően a jogalkotó nem kíván teológiai megfogalmazást adni, viszont amennyiben természetes személyek egy csoportja a szabad vallásgyakorlás közösségi keretek között történő megvalósításának elősegítése érdekében jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséget kíván létrehozni, akkor az ennek alapjául szolgáló tevékenység definícióját a jogalkotó kénytelen meghatározni, különös tekintettel arra, hogy az említett kör alapszintű szervezeti keretének – a vallási egyesületnek – is specifikus jogosítványai vannak a többi egyesülethez képest, éppen a lelkiismereti és vallásszabadság jogának a biztosítása érdekében (pl. az állam a vallási egyesületek felügyeletére és irányítására sem hozhat létre szervet, illetve működésük szabályait saját vallási hitelveiknek megfelelően az általános egyesületi szabályoktól eltérően állapíthatják meg).

Egyházi státus elnyerése és megszűnése (beadvány 39-48. pontjai)

A panaszos kifogásolja az egyházi státus megszerzésének kritériumait, különös tekintettel annak számszaki vonatkozásaira. Ezzel kapcsolatban utal arra, hogy a működési időt már az EJEB is nemzetközi egyezményesértőnek találta, az szja 1%-os felajánlásnak pedig véleménye szerint nincs köze a valláshoz. Az utóbbival kapcsolatban kifogásolja, hogy 2012 óta nem is volt lehetősége panaszosnak egyházi szja 1%-os felajánlásokat gyűjteni. Azt elismeri, hogy az

egyház elnevezést szabadon használhatja, de álláspontja szerint ez az alapjogi igényeit nem elégíti ki. A panaszos szeretne „működési lehetőségeiben, a rá vonatkozó szabályozásban és minden releváns pontban azonos elbírálás alá esni, mint a többi egyház”. Ezzel kapcsolatban azt is kifogásolja a panaszos, hogy a legmagasabb szintű – bevett egyházi – státusról továbbra is az Országgyűlés dönt, amely politikai testület, illetve az erre vonatkozó megállapodás megkötése esetében is szintén a politikai testület Kormánynak van kompetenciája. Álláspontja szerint a módosított Ehtv. értelmében egy négyfokozatú rendszer kritériumait kell teljesítenie a panaszosnak, illetve az érintett közösségeknek, hogy a „2012. előtti állapotot” elérjék.

Észrevételek:

Vallási közösségek különböző típusainak kritériumai: a módosított Ehtv. a vallási közösségek különböző típusainak eléréséhez objektív kritériumrendszert állapított meg, amelynek részét képezi egy, a korábbi szabályozáshoz képest strukturált működési időtartam (az egyházi státus eléréséhez, már öt év szervezett magyarországi működési időtartam elegendő, amellyel – értelemszerűen – valamennyi, korábbi AB határozattal érintett közösség rendelkezik), illetve a társadalmi támogatottság szintén elég alacsonyan megállapított mértéke (három éves átlagban legalább ezer szja 1%-os felajánló, vagy – állami támogatás igénybe nem vétele esetén - ezer fős egyháztagság). Ami az szja 1%-os felajánlások figyelembe vételét illeti: a panaszos abban téved, hogy ez csak a 2012-öt követő időszakra vonatkozik, amikor szja 1%-ot nem szedhettek (ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy civil 1 %-ot viszont igen, és értelemszerűen ez is figyelembe vehető), hanem a korábbi AB határozatok által érintett közösségek esetében a 2012 előtti adatok is figyelembe vehetőek (Ehtv. 35.§ (4) bekezdése, illetve 36.§ (4) bekezdése, Ehvhr. - 4.§ (1) bek. b). Tekintettel arra, hogy **a működési időtartamok a korábbi szabályozáshoz képest változtak**, ennek maximuma csak a bevett egyházak esetében maradt meg, álláspontunk szerint a módosított szabályozás mind az alkotmányjogi, mind a nemzetközi egyezményekben foglalt kritériumoknak megfelel.

A panaszos ez irányú kifogásával kapcsolatban külön jelezzük, hogy a panaszos beadványa szerint ő az Ehtv. módosítása előtt az Országgyűlés döntésére váró közösségek között volt. Ebben az esetben az Országgyűlés Hivatalának a rá vonatkozó iratokat az Ehtv. 37.§ (3) bekezdése alapján a bíróságnak meg kellett küldenie, és a bíróság a nyilvántartásba vételi eljárás során az Ehtv. 36.§ (7) bekezdése alapján az szja 1%-os felajánlók számát nem is vizsgálja. A panaszos által kifogásolt, Módtv. ennek megfelelően tehát „egyszerűsített” eljárással biztosítja a panaszos egyházként történő nyilvántartásba vételét, amely már önmagában okafogyottá teszi a panaszos AB beadványának ezen részét.

A „többi egyházzal azonos bánásmód”: a többi egyház kifejezés e tekintetben nehezen értelmezhető, mivel a módosított Ehtv. három egyházi jogállást különít el, amelyek vonatkozásában az állammal való együttműködés fokát illetően lehetnek különbségek, elsődlegesen ezen egyházak közfeladat ellátási támogatását illetően. Mivel a panaszos azt is kifogásolja, hogy a bevett egyházi státust csak „politikailag motivált” eljárás keretében lehet megszerezni, feltehető, hogy ez esetben is a bevett egyházi jogállással összefüggő állami támogatásra gondol. Ezzel kapcsolatban a következőket szögezzük le: „az Alkotmánybíróság a 36/2017. (XII. 29.) AB határozatban [59] megállapította, hogy mivel az Alaptörvény az együttműködést feltételekhez köti, **a bevett egyházzá válás nem tekinthető a vallási közösség alapvető alanyi jogának.**” Egyebekben jelezni kívánjuk, hogy álláspontunk szerint

a lelkiismereti és vallásszabadság jogának, ennek szervezeti kereteinek a biztosítása nem jelenti azt, hogy az államnak kötelessége lenne valamennyi vallási közösség működése anyagi feltételeinek a garantálása. Természetesen objektív feltételek esetén az állam anyagilag is támogathatja ezek működését (pl. a történelmi igazságtételen alapuló kárpótlási folyamat során létrejött járadék-megállapodások, az egyházi közfeladat ellátás támogatása, illetve a most már valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség javára felajánlható, a hitéleti alapműködést elősegítő egyházi szja 1%). E tekintetben is utalunk azonban az EJEB azon megállapítására, mely szerint az állam objektív kritériumok alapján eldöntheti, hogy a közfeladat ellátás terén mely vallási közösségekkel kíván együttműködni. (Az **objektív kritérium** önmagában nem pusztán a vallási tevékenység, hanem pl. az **Ehtv. 9.§ (2) bekezdésében meghatározott feltételek**: szervezettségük, társadalmi támogatottságuk, történelmi és társadalmi szerepük, valamint ilyen tevékenységek ellátása során szerzett tapasztalataik alapján hosszú távon ellátni képes és kész, jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek megléte a másik oldalon.)

A bevett egyházi státus megszerzésével kapcsolatos politikailag motivált folyamat: az Ehtv. erre vonatkozó szabályai az Alaptörvényen alapulnak, ami kellő és elégséges felhatalmazást adott a jogalkotónak a panaszos által vitatott szabályozás megalkotására. A panaszos erre vonatkozó kifogásai lényegében az Alaptörvény vonatkozó szabályozását érintik, ezért a beadvány ezen része értelemszerűen túlmegy az Abtv.-ben biztosított kereteken, amely értelemszerűen az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálatára terjed ki. Egyebekben ismételten leszögezzük: **a bevett egyházakkal történő együttműködés nem az egyházi státus biztosítását jelenti.**

2012. előtti státus elérése: álláspontunk szerint e tekintetben a panaszos teljes tévedésben van. A 2012. január 1. előtt hatályos 1990. évi IV. törvény a vallási, hitéleti tevékenység közösségi keretek között történő gyakorlásának biztosítására csak egy szervezeti keret ismert: a megyei, illetve fővárosi bíróságok által regisztrált egyházi kategóriát. Ehhez rendelt bizonyos, elsődlegesen a szabad vallásgyakorlás kereteit biztosító jogosítványokat. Ez a törvény az Ehtv. hatályba lépésével egyidejűleg hatályát veszítette. Az új törvény – többszöri módosítás után – a vallási közösségek strukturált rendszerét állította fel, amely a szabad vallásgyakorlás szervezeti és jogi kereteit már a legalsó, vallási egyesületi szinten is biztosítja (pl. az egyház elnevezés – bírósági szinten is – használata, a szervezet felépítését illető speciális, a többi egyesülettől eltérő feltételek), a különböző szervezettípusok vonatkozásában ennek megfelelő támogatásokat is hozzárendelve. (Mint a korábbiakban jeleztük, a panaszos számára emellett még külön lehetővé teszi az egyszerűsített egyházi nyilvántartásba vételt is.) A panaszos álláspontjával kapcsolatban jelezzük, hogy egy korábbi, hatályon kívül helyezett törvényt értelemszerűen az Alkotmánybíróság sem helyezhet újra hatályba, illetve ezt az EJEB sem kényszerítheti ki. Ennek megfelelően nem létezik a panaszos által felvetett jogi lehetőség az Ehtv. hatálybalépése előtti állapot restitúciójára.

A panaszos beadványából egyebek között az állapítható meg, hogy ő a lelkiismereti és vallásszabadság jogának a sérelmét magának a szervezetnek a vonatkozásában is megvalósulni látja. Ezzel kapcsolatban jelezzük, hogy álláspontunk szerint a lelkiismereti és vallásszabadság joga személyhez kötött, ezt maga a természetes személy gyakorolhatja egyénileg és közösségileg is. Az államnak az a kötelessége, hogy ennek jogi, illetve szervezeti kereteit biztosítsa, aminek a vitatott szabályozás teljes mértékben megfelel.

- *Az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdése - egyesülési jog*

A panaszos a beadvány ezen részében az egyesülési jog szabályozását, ezzel összefüggésben a gyülekezési szabadságot, illetve az erre vonatkozó AB és EJEB gyakorlatot részletezi. Ennek során a következő alapvetéseket emeli ki:

„A szabadon létesített egyesület és ennek önkéntessége garantálja a meggyőződés, szólás, lelkiismeret és véleménynyilvánítási szabadságot is.” (AB)

„Az állam köteles védeni e szabadságokat, vagyis olyan jogi környezetet teremteni, amelyben mindenki számára biztosított, hogy alapvető jogaival élhet.”

„A hívők joga a vallásszabadsághoz magában foglalja az elvárást, hogy a közösségnek lehetősége legyen a békés működésre, amely mentes az önkényes állami beavatkozástól.” (EJEB)

A panaszos álláspontja szerint fentieknek az Ehtv. nem felel meg, mert „2012 óta kényszerül olyan működési formába, amelyet önkéntesen bizonyosan nem választott volna”. Szintén a panaszos álláspontja szerint ezen az Ehtv. módosítása sem változtat, így ez a szabályozás egyesülési jogát is sérti.

Észrevétel: a 2013. március 1-jén közzétett AB határozatra vonatkozó AB közleményt is figyelembe véve a vallási csoportok önálló működését lehetővé tevő sajátos egyházi jogállás megszerzését az államnak a vallásszabadsághoz való joghoz igazodó, tárgyilagos és ésszerű feltételek alapján, tisztességes eljárásban, jogorvoslati lehetőség mellett kell biztosítania. Ebből megállapíthatóan **az egyházi jogállás megszerzése tehát nem alanyi joga a vallási közösségeknek**, ahhoz az állam „tárgyilagos és ésszerű” feltételeket rendelhet, amely az Ehtv. módosításával teljes körűen megtörtént. A korábban már szintén hivatkozott **36/2017. (XII. 29.) AB határozat** [59] azt is megállapította, hogy mivel az Alaptörvény az együttműködést feltételekhez köti, **a bevett egyházzá válás nem tekinthető a vallási közösség alapvető alanyi jogának**. (Ezt azért jegyezzük meg ismét, mivel a panaszos beadványából egyértelműen megállapítható, hogy nem egyszerűen egyházi jogállást kíván szerezni, hanem egyenesen a bevett egyházi jogállásra vonatkozó alanyi jogosultságát kívánja alátámasztani.)

Természetesen **a vallási közösségek működésének a biztosításához eleve szükséges egy sajátos jogállás biztosítása, amit azonban már a vallási egyesületi státus is biztosít**. (Nevezhetik magukat egyháznak, ilyen néven jegyeztethetik be magukat a bíróságnál, az állam az irányításukra, felügyeletükre szervet nem hozhat létre és nem működtethet, szervezetüket az egyesületekre vonatkozó általános szabályoktól eltérően határozhatják meg, jogosultak az egyházi szja 1% felajánlására). Mivel a vallási egyesületi státus bírósági regisztrációjának a feltételei ténylegesen formálisak (vallási tevékenység végzése, alapszabály, tíz fő, stb.), ezzel az Ehtv. alanyi jogon biztosítja a szabad vallásgyakorlás közösségi keretek között történő folytatását is.

A panaszos beadványából lényegében az állapítható meg, hogy mindenki szabadon, bármilyen állami kontroll nélkül határozhatta meg, hogy tevékenységét milyen szervezeti keretek között végezheti. Ezzel kapcsolatban jelezzük, hogy az alapjogok biztosítása mellett ezek szervezeti keretek között történő gyakorlásához az állam ésszerű feltételeket rendelhet,

különösen, ha a különböző szervezeti formákhoz eltérő jogokat rendel. Így pl. az Alaptörvény biztosítja a vállalkozás szabadságát, ennek tényleges gyakorlásához azonban más törvény értelemszerűen speciális szervezeti formákat rendel, különböző feltételekkel és jogokkal.

A panaszos álláspontja alátámasztására behivatkozta az AB 1/2002. (I.11.) határozatát, mely szerint: mindenkinek joga van arra, hogy másokkal szervezeteket, illetőleg közösségeket hozzon létre. Az érintett személytől függ, hogy milyen szervezet, közösség megalakításában, illetőleg tevékenységében vesz részt, vagy azok tevékenységében részt vegyen.

Észrevétel: Ezen AB határozat az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1989. évi XXXIV. törvény 5. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasításáról szól. A beadvány tárgyával nincs közvetlen összefüggésben. A korábbi Alkotmányon és törvényeken alapszik. Másrészt pedig a határozat ezen megállapítása értelemszerűen nem zárja ki azt, hogy a törvényhozó meghatározza azon szervezetek, közösségek működésének a kereteit, amelyeket a természetes személy létre kíván hozni, vagy amelyekbe be kíván lépni.

Egyebekben ismételten hivatkozunk arra, hogy a panaszost a módosított Ehtv. nem „kényszeríti” egyesületi formába, hanem egyszerűsített eljárást biztosít az egyházként történő bírósági nyilvántartásba vételére.

Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése – diszkrimináció tilalma

A panaszos álláspontja szerint e tekintetben a vallásos személyek, illetve szervezetek homogén csoportnak minősülnek, az ő bármilyen megkülönböztetésük – így pl. a vallási közösségek különböző típusainak feltételekhez kötése – tehát (legalább közvetetten) diszkriminatív.

Ezzel összefüggésben a panaszos – tévesen – hosszan részletezi, hogy ő miért nem tud belátható időn belül egyházi státust szerezni. (Ezt a korábbiakban már részletesen cáfoltuk.)

A panaszos továbbra is kifogásolja azt, hogy álláspontja szerint a bevett egyházaknak kiemelt állami támogatás jár, míg a többi vallási közösség, ha ezt a jogállást meg akarja szerezni, „kénytelen” az állami támogatásokról (de szerinte még a „privátról” is) lemondani.

A fenti megállapítást is részletesen cáfoltuk a korábbiakban, ezt az alábbiakban megismételjük:

a panaszos által kifogásolt szabályozás kizárólag azon vallási közösségekre vonatkozik, amelyek saját hitelveiken alapuló elvi okok miatt semmilyen állami támogatást (így szja 1%-ot sem, amely átengedett állami adóbevétel) nem kívánnak igénybe venni, a jogalkotó azonban az esetükben méltányosságból rendelkezett az egyházi jogállás megszerzésének feltételeiről. Ez a panaszost természetesen nem érinti, így álláspontunk szerint ezzel e beadvánnyal összefüggésben nem szükséges a továbbiakban is foglalkozni.

A fentiek figyelembe vételével kérjük a panaszos AB beadványában foglaltakat teljes egészében elutasítani.

III. Összegzés

A fentiekben bemutatott indokok alapján elsődlegesen az alkotmányjogi panaszok visszautasítását, másodlagosan azok elutasítását kérem, mivel a kifogásolt rendelkezések nem ütköznek Alaptörvénybe.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2019. november 29.

Tisztelettel:

Soltész Miklós *h*

